

ENERGIDEPARTEMENTET
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Deres referanse

26/69

Vår referanse

2026/16

Saksbehandler

Dag Vongraven

Dato

26.02.2026

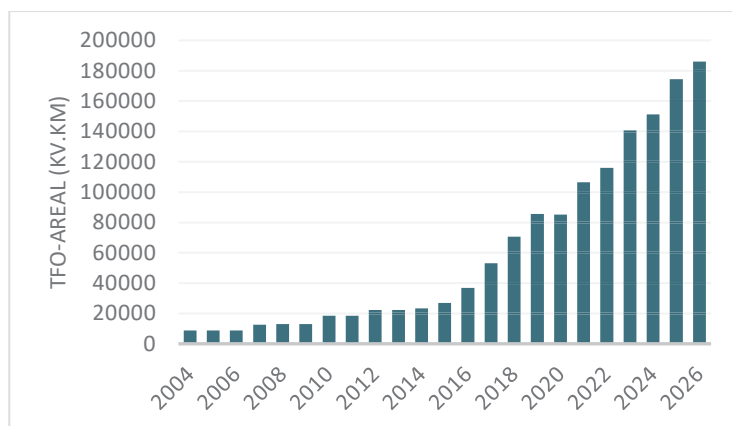
Høringsuttalelse – Tildeling av forhåndsdefinerte områder – TFO 2026 – korrigert versjon

Vi viser til høringsbrev fra Energidepartementet datert 13.01.2026 hvor det bes om kommentarer til utvidelse av arealer for Tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO). Forslaget til utvidelser gjelder 38 blokker i Barentshavet, 10 blokker i Norskehavet og 22 blokker i Nordsjøen. Norsk Polarinstitutt kommenterer de forslagene som gjelder Barentshavet.

I høringsrunden bes det kun om «innspill knyttet til om hvorvidt det er tilkommet ny, vesentlig informasjon som er relevant for beslutningen om hvor det kan være petroleumsaktivitet etter at forvaltningsplan ble behandlet i Stortinget i 2024». Norsk Polarinstitutt vil likevel, som ved tidligere uttalelser, repetere enkelte argumenter vi mener er svært relevante i forbindelse med TFO-ordningen og de foreslåtte arealutvidelsene.

Omfanget av TFO i Barentshavet

De 38 nye blokkene som er foreslått fra 2025 til 2026 har et totalareal på 11 475 km². Det totale arealet på TFO i Barentshavet vil være på ca. 186 000 km² hvis alle foreslåtte blokker inngår i utvidelsen, som da vil utgjøre 65% av det totale åpne arealet i Barentshavet Sør (Figur 1).

Figur 1 Utviklingen av TFO i Barentshavet (km²) siden ordningen ble etablert i 2004 (kilde: Søkeldirektoratet).

TFO-ordningen ble etablert gjennom St.meld. nr. 38 (2003–2004) «Om petroleumsvirksomheten» som et virkemiddel for effektiv utforskning av modne deler av sokkelen, der geologien var godt kjent og hvor eksisterende eller planlagt infrastruktur gjorde det mulig å fase inn selv mindre funn før infrastrukturen ble nedstengt. Meldingen understreker at levetiden for eksisterende infrastruktur er begrenset, og at ressursene i slike områder derfor er tidskritiske. Ordningen var dermed forutsatt å gjelde områder med høy grad av modenhet, hvor hovedformålet var å sikre effektiv ressursutnyttelse gjennom rask utforskning og utnyttelse av allerede etablerte systemer.

Basert på de senere TFO-utlysningene i Barentshavet, fremstår det etter Norsk Polarinstitutt vurdering ikke entydig at denne opprinnelige forutsetningen fullt ut ligger til grunn for avgrensningen av TFO-områdene. I flere av de foreslåtte utvidelsene har graden av tidligere leteaktivitet vært begrenset, og tilknytningen til eksisterende og funksjonell infrastruktur fremstår uklar. Dette kan indikere en gradvis forskyvning fra den opprinnelige intensjonen om modne områder med tidskritisk ressursgrunnlag, til en bredere anvendelse av TFO-ordningen også i områder med større usikkerhet knyttet til geologi og infrastruktur.

Kriterier for modne områder og begrepet «eksisterende infrastruktur»

Norsk Polarinstitutt har i tidligere høringsuttalelser etterspurt kriterier for hva som legges i begrepene kjent geologi og eksisterende infrastruktur, som er kriteriene for såkalte modne områder, uten at dette er blitt forklart. Vi etterspør informasjon om modenhet kan/bør vurderes på en kontinuerlig skala eller om det er en binær kategori. Vi er også bekymret for at begrepet «modenhet» brukes som en administrativ måte for å kategorisere arealer, snarere enn etter en faglig vurdering.

I St.meld. nr. 38 (2003–2004) knyttes lønnsomheten i modne områder tydelig til muligheten for å fase inn funn til eksisterende infrastruktur med ledig kapasitet, og det understrekes at små funn ofte ikke vil kunne bære etablering av egen infrastruktur. Meldingen viser også til at infrastrukturen på modne felt har begrenset levetid, noe som forsterker behovet for rask utnyttelse av nærliggende ressurser.

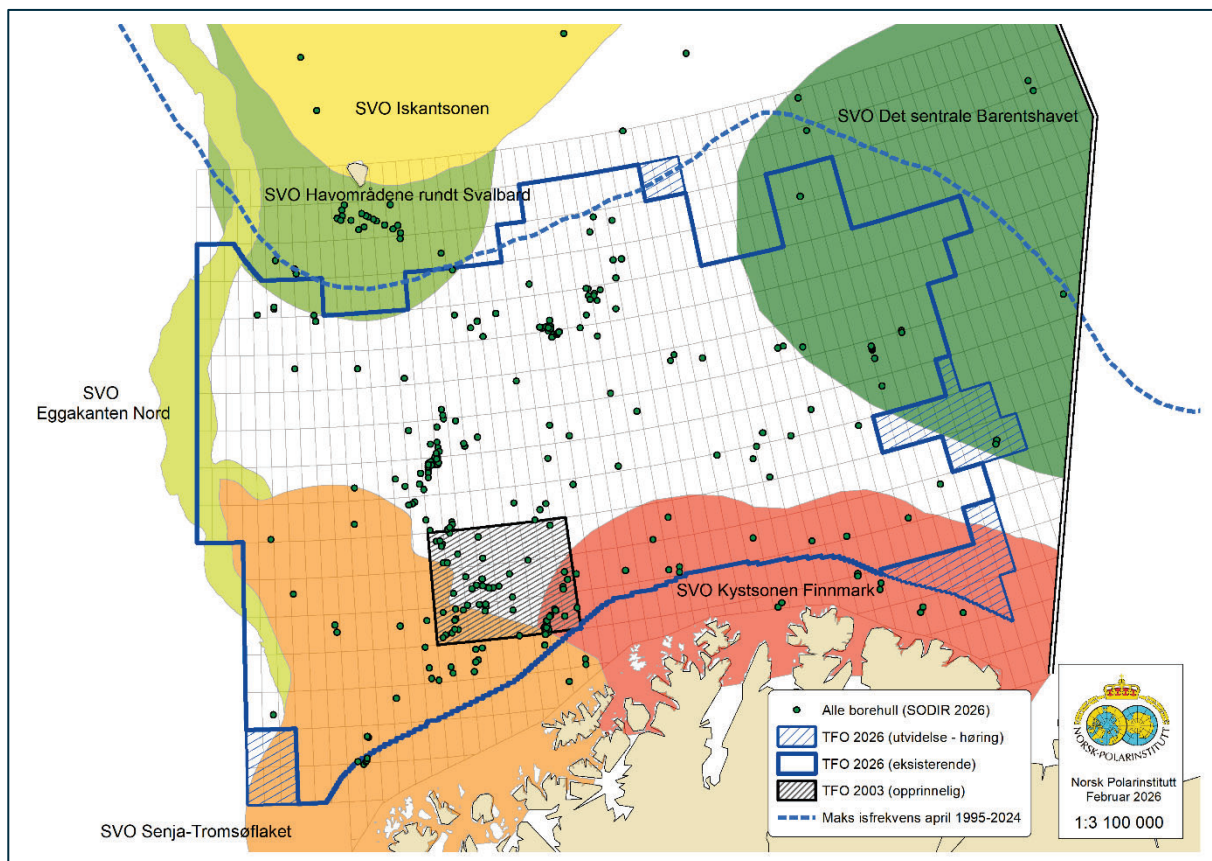
Begrepet «planlagt utbygd infrastruktur» kan etter ordlyden omfatte konkret besluttet og nært forestående utbygging, men meldingen gir ikke grunnlag for å tolke kriteriet slik at områder kan anses som modne på bakgrunn av hypotetisk eller fremtidig ny infrastruktur. TFO-ordningens logikk, slik den er beskrevet i meldingen, bygger på utnyttelse av eksisterende eller allerede besluttet infrastruktur, ikke på forutsetning om at ny og selvstendig infrastruktur skal etableres for å gjøre områder økonomisk drivverdige.

Norsk Polarinstitutt mener derfor at det fortsatt er behov for større transparens i hvordan kriteriet om eksisterende infrastruktur anvendes i vurderingen av nye TFO-områder, herunder i hvilken grad faktisk tilgjengelig, funksjonell og tidsrelevant infrastruktur finnes.

I henhold til Sokkeldirektoratets database pr. 30.01.2026 så finnes det ingen borehull i den foreslåtte utvidelsen i vest, og til sammen tre borehull i de foreslåtte utvidelsene i øst. Det er derfor vanskelig å forstå at disse områdene skal ha eksisterende og godt utbygd infrastruktur. I Stortingsmelding nr. 38 (2003-2004) slås det også fast at «infrastrukturen på modne felt har en begrenset levetid» (s. 7). De tre borehullene nevnt ovenfor ble avsluttet i hhv 1998, 2005 og 2015, så eventuell eksisterende infrastruktur er 10-30 år gammel. Norsk Polarinstitutt stiller spørsmål ved om det kan anses å foreligge eksisterende og funksjonell infrastruktur i de foreslåtte områdene, samt om infrastrukturen har en reell operasjonell levetid av betydning.

Særlig verdifulle og sårbare områder

TFO-utvidelsen i vest overlapper med SVO Eggakanten Nord og SVO Senja-Tromsøflaket, mens utvidelsen i øst overlapper med SVO Det sentrale Barentshav og i nordvest med SVO Kystsonen Finnmark. TFO-utvidelsen i nord ligger ca 80 km sørøst for SVO Iskantsonen, og overlapper med maksimal isfrekvens i april basert på satellittobservasjoner fra 30-årsperioden 1995-2024 (Figur 2).

Figur 2 Kartet viser opprinnelig TFO, eksisterende TFO og foreslåtte utvidelser, samt SVO-ene i Barentshavet, maksimal isfrekvens i april for perioden 1995-2024, og alle eksisterende og historiske borehull i Sökkeldirektoratets database pr. 31.01.2026.

SVO Senja-Tromsøflaket, SVO Eggakanten Nord og SVO Det sentrale Barentshavet er svært produktive og økologisk sentrale havområder med stor betydning for biologisk produksjon, mangfold og rekruttering i Barentshavet. Områdene har høy planktonproduksjon og fungerer som viktige gyte-, oppvekst- og transportområder for nøkkelarter av fisk, samtidig som de rommer sårbare bunnhabitater som korallrev, korallskog og svampsamfunn. For sjøfugl har særlig SVO Det sentrale Barentshavet stor betydning, da store deler av bestandene fra hele Barentshavet samles her etter hekkesesongen og i overvintringsperioden. Området er et sentralt beiteområde for blant annet lomvi (Kritisk truet på fastlandet og Nær truet på Svalbard), polarlomvi (Kritisk truet på fastlandet og Sårbar på Svalbard), lunde (Sterkt truet på fastlandet), krykkje (Sterkt truet på fastlandet og Nær truet på Svalbard) og havhest (Sterkt truet på fastlandet), flere av dem rødlistede, og er avgjørende for overlevelse i myte- og vinterperioden. Samlet utgjør disse havområdene nøkkelområder for økosystemene i Barentshavet og de har svært høy økologisk verdi.

Iskantsonen er en dynamisk overgangssone mellom isfritt og isdekket hav, definert av områder med 15–80 % isdekke, og beveger seg sesongmessig fra områdene rundt Bjørnøya til nord for Spitsbergen, med størst isutbredelse øst for Spitsbergen. SVO Iskantsonen representerer en statisk geografisk sone som ikke alltid sammenfaller med den faktiske, bevegelige iskanten, som påvirkes både av sesongvariasjoner, polarfrontens beliggenhet, vindforhold og temperaturforhold i luft og hav. Iskantsonen er et unikt og svært produktivt økosystem der primærproduksjonen starter tidlig i havisen gjennom isalger og videreføres gjennom planteplanktonoppblomstring knyttet til ismelting og stabile vannmasser. Dette danner grunnlag for et rikt og komplekst næringsnett med høyt artsmangfold, inkludert dyreplankton, bunnfauna med stor biodiversitet, kommersielt viktige fiskearter, store konsentrasjoner av sjøfugl som polarlomvi og alkekonge, samt flere sel- og hvalarter. Flere arter i området er sårbare, rødlistede eller har langsom restitusjonsevne, og naturtypen polar havis er klassifisert som kritisk truet. Iskantsonen har gjennomgående høy miljøverdi og sårbarhet gjennom hele året.

Norsk Polarinstitutt har tidligere støttet et forslag til et justert SVO Iskantsonen med grense langs isolinjen for den maksimale isutbredelsen i april i siste 30-årsperiode, nå tilgjengelig for perioden 1995-2024. Dette har vi påpekt i tidligere høringer når det gjelder petroleumsutvinning i Barentshavet, og dette mener vi fortsatt.

Ny kunnskap om sjøfugl

Sjøfuglprogrammene SEAPOP og SEATRACK har generert store mengder informasjon om sjøfuglenes områdebruk gjennom hele året gjennom innovativ bruk av ny teknologi. Det finnes nå tydelig og sterk dokumentasjon på viktigheten av store deler av Barentshavet for store sjøfuglbestander som hekker i norske territorier. Ikke minst gjelder dette arealene øst i Barentshavet, som nå er inkludert i SVO Det sentrale Barentshavet. SEAPOP sin siste oversikt, enda ikke publisert, viser at mange av artene har vedvarende negativ bestandsutvikling. Polarlomvibestanden i Barentshavet er trolig redusert med i størrelsesorden 50% over de siste 20 årene. Det samme gjelder krykkje, som nå står i fare for å forsvinne helt fra flere kolonier på fastlandet.

TFO-ordningen og konsekvenser for miljørisiko og forvaltning

Norsk Polarinstitutt opprettholder sin tidligere vurdering av at TFO-ordningens karakter som en kontinuerlig og arealmessig vedvarende ordning kan gjøre det mer krevende å foreta helhetlige miljøfaglige vurderinger over tid.

Når områder først inkluderes i TFO, forblir de normalt tilgjengelige i senere runder, selv om miljøforhold, kunnskapsgrunnlag eller risikobilde endres. Dette kan bidra til at beslutningsgrunnlaget for senere aktivitet ikke fullt ut reflekterer oppdatert miljøkunnskap. Videre er det fortsatt begrenset transparens i hvordan forutsetningene for TFO-ordningen anvendes i praksis, noe som kan vanskeliggjøre helhetlig miljøfaglig vurdering fra andre fagmyndigheter.

Når det gjelder dagens praksis rundt TFO-ordningen som eneste tildelingsprosess så har Norsk Polarinstitutt en vedvarende bekymring for at beslutninger om areal tas før kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig belyst, ikke minst i lys av de problemer som har oppstått rundt risikovurderinger med utgangspunkt i svakheter ved oljedriftsmodellen OSCAR.

Konklusjon

Norsk Polarinstitutt vurderer at det samlede kunnskapsgrunnlaget ikke støtter ytterligere utvidelse av TFO i Barentshavet på nåværende tidspunkt. Den foreslåtte utvidelsen innebærer økt arealomfang i områder med begrenset dokumentert modenhet, uklar tilknytning til eksisterende og funksjonell infrastruktur, og økende overlapp med SVO-er.

Når det gjelder spørsmålet om ny, vesentlig informasjon siden forvaltningsplanen ble behandlet i 2024, viser Norsk Polarinstitutt særlig til oppdatert kunnskap fra SEAPOPOP og SEATRACK, som ytterligere dokumenterer den sentrale betydningen av de berørte havområdene for sjøfuglbestander i Barentshavet, samt vedvarende og betydelig negativ bestandsutvikling for flere nøkkelarter, herunder polarlomvi og krykkje. Denne kunnskapen forsterker betydningen av føre-var-tilnærming ved vurdering av ytterligere petroleumsaktivitet i disse områdene.

Norsk Polarinstitutt opprettholder videre sin vurdering av at TFO-ordningens karakter som en kontinuerlig og arealmessig vedvarende ordning gjør det mer krevende å sikre at beslutninger om arealbruk til enhver tid bygger på oppdatert og tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Dette gjelder særlig i lys av dokumenterte utfordringer knyttet til miljørisikovurderinger og modellgrunnlag.

På denne bakgrunn mener Norsk Polarinstitutt at:

- De foreslåtte blokkene som er i konflikt med isolinjen for maksimal isfrekvens for april måned i perioden 1995-2024 innlemmes ikke i TFO.
- Utvidelsen av TFO med nye arealer i SVO Det sentrale Barentshavet og SVO Senja-Tromsøflaket berører svært store miljøverdier, og bør revurderes i lys av et tydeligere og mer transparent kunnskapsgrunnlag når det gjelder miljørisiko, områdenes påståtte modenhet og reelt tilgjengelig infrastruktur.
- TFO-ordningen, slik den praktiseres i dag, mener vi fortsatt ikke gir et fullt ut tilfredsstillende grunnlag for å sikre utvikling av petroleumsaktivitet med akseptabel miljørisiko i sårbare områder i Barentshavet.

Med vennlig hilsen

Kristin Storvik
seksjonsleder

Dag Vongraven
seniorrådgiver II